Maastricht in Beeld

De woning van de winkelier

37

juni 2022

De woning van de winkelier

Van oudsher woonde de winkelier met zijn gezin achter en boven de winkel. Die lag op de begane grond aan de straatkant. De ingang van de woning was door de winkel of via een aparte ingang naast de winkel. Vaak was er een woonkamer achter de winkelruimte waar men verbleef als er geen klanten waren. Ook was daar een magazijn of werkplaats. Op de verdiepingen daarboven werd gewoon gewoond. Deze situatie heeft geduurd tot in de jaren '60 van vorige eeuw.

Het kantelpunt was misschien de toegenomen welvaart. Waarom zou men in een oude woning met allerlei beperkingen blijven wonen als er in buitenwijken of buiten de stad veel grotere, mooiere en vooral luxere woningen waren? Men vertrok.

Het kantelpunt was misschien ook de ontwikkeling van winkelketens. V&D, C&A, Grand Bazar en de HEMA hadden zich al veel eerder gevestigd in het centrum, dat wilden andere ketens ook wel. En waar winkeliers vertrokken, werden de panden met graagte ingenomen. Er zijn nog maar enkele onafhankelijke winkeliers over.

De vraag is nu: wat is er met die woningen gebeurd. We gaan op zoek naar antwoorden.

Adres: Het centrum van Maastricht en Wyck

Ik kreeg een tip van iemand: ga eens kijken bij de winkel op de hoek van de Muntstraat-Mariastraat. Daar staat achterin een prachtige schoorsteenmantel. Dat bleek een goede tip. Verschillende kleuren marmer, een ovale haard met daaronder een opvang voor as en sintels, daarboven prachtig stucwerk. Met de foto's op de schoorsteenmantel ziet het er bepaald huiselijk uit. Van de manager mocht ik ook wel even boven kijken. Ook daar zag het er keurig uit. Op iedere kamer in een hoek een schoorsteenmantel. De een met Delfts blauwe tegeltjes, de andere in stijlvol marmer.

Daar kreeg ik de tip om eens achterin de winkel van Kruidvat verderop in de straat te gaan kijken. Voorin zijn systeem-plafonds. Maar achterin was ooit een woon-kamer met prachtig beschilderd plafond en kijk die schoorsteen-mantel eens...

Ik kreeg nog een tip: er is een prachtige schouw in het pand van een schoenwinkel in Mosae Forum. Omdat daar verschillende panden samengevoegd zijn, moest bij dit deel de vloer verhoogd worden, daardoor is het onderste deel niet zichtbaar.

Een medewerkster vertelde me dat er in pand X in de Muntstraat ook veel te zien is. En zo ging het van het ene pand naar het andere. Ik ga er verslag van doen. Eerst de pracht en praal, dan de geschiedenis in lagen en tenslotte het verval. Omdat ook dat aan de orde komt en ik de storemanager niet in problemen wil brengen, spreek ik vanaf nu over pand X.

In een van de panden X zag ik dit schitterende plafond. Beschilderd stucwerk. Weliswaar licht beschadigd want er lopen wat smalle scheuren doorheen, maar verder prima bewaard. Of een hoek van een beschilderd plafond. Of een muur met twee soorten behang, gescheiden door een fraai biesje. Rijkdom. De winkelier en zijn gezin hadden er wat voor over.

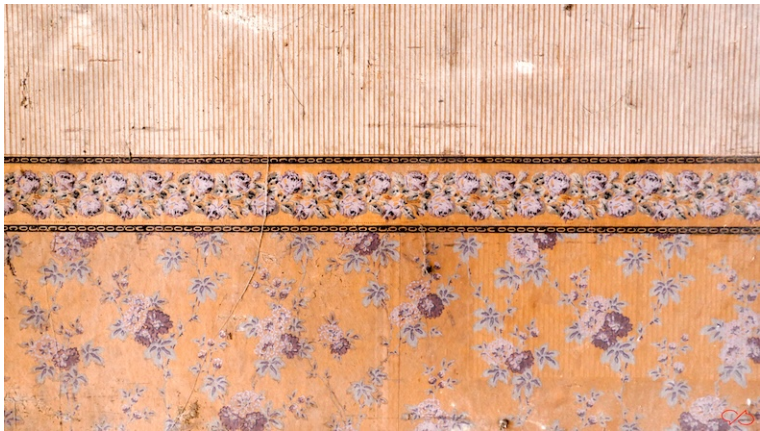

Geschiedenis in lagen, behang als jaarringen. Want kijk maar eens naar de foto op de vorige pagina. Vooraan een laag bruinwit gespikkeld behang, en een laag beige-wit gestreept, en bruin met rode bloemetjes en groene blaadjes, iets met witte ruitjes, donkerbruin met witte bloem, blauw met bruin en een laag met een prachtig wit ornament. En rechts een plank waarop kranten waren geplakt, er zijn nog wat snippers blijven zitten. Er staat de naam HP Marchant. Hij was voorzitter van de Vrijzinnig Democratische Bond, een voorloper van de PvdA, dat was tot 1906!

Dan het verval. Op sommige plaatsen zien de panden er uitstekend uit. Maar ik zag vooral veel rommeligheid en verval. Ontmantelde schoorsteenmantels, bijna ingestorte plafonds, wankele trappen zonder leuning, een zweem van een keuken van weleer of een flard van een slaapkamer van de kinderen, stuk stucwerk, waterschade, vogelpoep. Vergane glorie. Tja, er komt toch nooit iemand.

Het Wonen boven Winkels van het project is lang niet altijd mogelijk. Er moet wel een ingang tot boven mogelijk zijn. Hetzij aan de straatkant, hetzij achterom. En als dat niet mogelijk is, houdt het op.

Rond 1990 startte het project Wonen boven Winkels, het eindigde 25 jaar later, er zijn zo'n 450 appartementen gerealiseerd. Dat lijkt niet veel. Maar het zijn gemiddeld 18 woningen per jaar, anderhalf per maand, in 50 straten negen woningen. Het moet met maatwerk, seriewerk is nu eenmaal niet mogelijk. Het is geldgebrek geweest waardoor het project gestopt is. Er zijn gelukkig wel eigenaren die hun pand zelf opknappen.

Toch zijn de meeste storemanagers trots op hun pand. Ze lieten me vol trots de historie zien en vol weemoed en spijt de situatie van nu; ze kunnen niet anders. Zolang het niet lekt of instort, ziet de eigenaar vaak geen reden er iets aan te doen. Is dat triest? Winkelpanden zijn geen musea. Met nostalgie verdien je geen geld. En zolang het straatbeeld er niet onder lijdt... Het is wel jammer dat de sporen van levens zo wazig geworden zijn. En ook gelukkig. Want als de bladeren van vorige herfsten er nog zouden liggen, verzopen we er in. Maar met het oog op leegstand, verkrotting en woningnood zouden eigenaren veel meer urgentie moeten zien. Wie helpt ze op weg?

Maastricht in Beeld
kortweg MiB

MiB is een fotomagazine voor liefhebbers van de stad Maastricht.
De opzet is simpel: interessante onderwerpen, behoorlijke foto's, korte stukken tekst met wat uitleg en achtergronden en een nette layout.

Dit magazine is gratis en komt uit de Boekenkast van Peter Scheele:
https://pjscheele.nl

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele

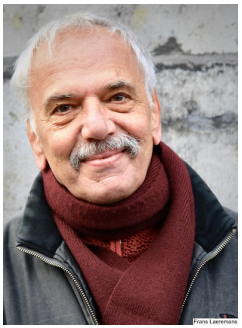

Colofon
Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II
Bewerking: Adobe Lightroom 6.14
Opmaak: Apple Pages 11.1
Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele

De foto op de voorpagina: Door Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, CC BY-SA 4.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=23973908